

לדעת את התורה כולה

בשבת הקרובה יבוא לסימו מחזור נוסף של לימוד הרמב"ם היומי, כתקנת כ"ק אדמו"ר זי"ע • הפעם, כמו אחת לשלוש שנים, נפגשים יחדיו מחזורי הלימוד של פרק אחד ליום ושלושה פרקים ליום • לרגל שמחת גמרה של תורה ולקראת הזדמנות הפז להצטרף ללומדים בלימוד המאחד את כל התורה כולה שוחחנו עם שלושה מתמידים ההוגים מדי יום ביומו בלימוד הרמב"ם, המשתפים בקביעות שאותה אינם מחמיצים ועליה אינם מוותרים ועונים לכל השאלות הקשות שמתעוררות • **משנה תורה**

יצחק הורוויץ

ה

רב יוסף צבי צירקוס הוא יליד קריית מלאכי, מרבני ישיבת 'תורת אמת' בירושלים ורב קהילת 'אור מנחם מענדל' בעיר. ד"ר שמעון גולדברג הוא יליד לונדון בירת בריטניה ורופא פנימאי בירושלים. הרב חיים שטיין הוא אברך חסידי יליד צפת המתגורר בבית שמש. הוא מתפרנס כשוחט בבתי מטבחיים ובמסגרת משלחות של שוחטים לחו"ל וגם מנהל עמותת חסד בבית שמש. אבל למרות הרקעים השונים והמגוונים שלהם הם מתאחדים לשעה אחת ביום ומצטרפים למפעל לימוד הרמב"ם היומי.

כמותם עוד רבבות יהודים מכל החוגים, דתיים וחרדים, אשכנזים וספרדים, ליטאים וחסידים, מבוגרים וצעירים על פני כל הגלובוס. כל אחד עושה זאת בזמן ובדרך משלו, כל אחד בנתיב משלו. זה מצרף עמו לימוד עיוני, זה בתרגום לאנגלית ואחר עם ביאור קצר, זה פרק אחד וזה שלושה ליום. כל אחד מהם הצטרף למפעל בזמן אחר ובנסיבות אחרות, אבל כולם יחד לדבר אחד מתכוונים – להשלים את משנה התורה.

"אצלי", אומר הרב צירקוס, "התחלתי ללמוד את הרמב"ם היומי מיד עם יסוד התקנה על ידי הרבי, במחזור הראשון בהיותי בישיבה גדולה בשנת תשמ"ד. כבר אז לצד הלימודים האחרים התחלנו לתלמידים בישיבה לקבוע זמן ביום ללימוד הרמב"ם היומי".

כידוע, הרבי קבע שני מסלולים ללימוד הרמב"ם היומי. מסלול קצר שהוא ארוך, בו לומדים כל יום פרק אחד. ומאחר וספרי היד החזקה לרמב"ם מכילים בדיוק אלף פרקים נמצא אדם מסיים את הספר בשלוש שנים לערך. לעומתו, במסלול השנתי לומדים שלושה פרקים מדי יום ומסיימים מדי שנה. המחזור השנתי ה-42 התחיל בי"ח באייר תשפ"ב ופועם ומסתיים בא' אייר תשפ"ג, ופעם בשלוש שנים נפגשים יחדיו שני המסלולים: מסלול הלימוד של

פרק אחד ליום – המחזור ה-14 שהתחיל בי"ח בתמוז תש"פ ומסתיים גם הוא עתה – ומסלול הלימוד של שלושה פרקים ליום.

"המסלול של פרק אחד ליום הוא מסלול קל", אומר הרב צירקוס, "והרבי קבע אותו למי שאין זמנו בידו. עבור אברכים ובני תורה העוסקים בתורה תדיר, המסלול שהרבי קבע הוא שלושה פרקים ליום וכך נמצא שאדם מסיים את הספר אחת לשנה. זה המסלול שבו התחלתי. הרבי ראה בלימוד זה דבר חשוב מאין כמוהו. זכיתי וכבר סיימתי עשרות פעמים את הרמב"ם. השנה, כמו אחת לשלוש שנים, שני המחזורים, הקצר והארוך, מתלכדים לסיום משותף".

נולד בלונדון למשפחה דתית, למד בבית הספר 'חשמונאים' והשתלם ברפואה פנימית. "מול הבית שלנו שכנה ישיבה של חב"ד ומדי פעם נכנסתי לשם ללימוד ותפילה", הוא נזכר. "לבר המצווה שלי כתבתי מכתב לרבי וזכיתי לקבל ממנו מכתב עידוד היקר ערך בעיניי".

ללימוד הרמב"ם היומי הצטרף ד"ר גולדברג רק מאוחר יותר, כאשר עלה ארצה. "התמחיתי ברפואה פנימית ב'שערי צדק'. הכרתי שם את ד"ר משה פיגור, חסיד חב"ד מגרמניה. הלה הביא למרכז הרפואי את הרב צירקוס כדי שימסור כל יום רביעי שיעור בספר התניא לאנשי הצוות. השיעור מאוד הצליח ונהגתי מדי פעם להסיע את הרב בחזרה לביתו.

"יום אחד שוחחנו בעניין קביעות שיעור הרמב"ם היומי, והוא

אמר לי שלא רק שצריך לעשות את זה אלא צריך לקפוץ על זה. כך התחלתי. התחלתי גם אני במסלול בן שלושת הפרקים, למרות הקושי. עם הזמן, ידיד שלי מרמת שלמה ביקש שאעניק שיעור באנגלית ברמב"ם היומי. חששתי מאוד שאתקשה לעשות זאת, ובוודאי בעודי לומד בעצמי במסלול התובעני. אך בסופו של דבר, עם כל הקושי, התחלתי בזה. כיום אני מוסר שיעור מוקלט במסלול של פרק אחד ליום באופן קבוע והוא מופץ באמצעים שונים בפלטפורמות שונות, וב"ה הדבר זוכה בהצלחה רבה".

אצל הרב חיים שטיין ההצטרפות ללימוד היומי החלה רק לאחרונה ובנסיבות מרתקות: "אני נוסע לפעמים לחו"ל למשלחות של שוחטים. באחת הפעמים אמר לי אחי הבכור, ששורר בינינו קשר איתן, שהוא רוצה שנקבע לימוד כל יום קבוע בטלפון, כך שבכל מקום שבו רק נהיה נוכל ללמוד בחברותא. כיון שלימוד הדף היומי היה מורכב מכדי לעשותו טלפונית, חשבנו

יחד והגענו למסקנה שהכי טוב יהיה לימוד הרמב"ם היומי פרק ליום. "התייעצנו גם עם הרבי שלנו שאמר שזה רעיון מצוי, וכידוע שגדולי החסידות אמרו שלימוד הרמב"ם הוא סגולה ליראת שמים, וידוע שהאר"י ז"ל שיבח מאוד את לימוד הרמב"ם כיוון שהלכותיו מקיפות את כל התורה ואמר שמי שלומד את הרמב"ם לא יגיע לעולם שוב בגלגול. היום, למרבה העניין, מצטרפים ללימוד הזה עוד מבני המשפחה וחברים ומכרים. זה עניין נפלא שמחזק את האחדות הפנימית, מעבר לעוד עניינים רבים ויתרונות שלמדנו במשך הזמן. כל יום אנו מגלים דברים חדשים דרך הרמב"ם".

כ"ק אדמו"ר ז"ע, מייסד התקנה, יוצא מסוכתו כשספר רמב"ם בידו

ואת היד החזקה

מהו באמת הייחוד של ספר הרמב"ם? מדוע מכל ספרי הראשונים ופוסקי ההלכה, טוב לקבוע לימוד בספר זה? הרב צירקוס: "יש שמכירים את ספר משנה תורה להרמב"ם מעת לימודם בישיבות, דרך היותו חדשן נפלא וסולל נתיבות בסוגיות

לימוד משותף מדי יום

הרב צירקוס גם עומד בראש כולל ללימוד הרמב"ם ומעניק שיעורים יומיים ברמב"ם לפי הסדר ב'קול חי'. לעומת הרב צירקוס שהצטרף ללימוד כחסיד מן המניין, אצל ד"ר שמעון גולדברג הדרך אל לימוד הרמב"ם הייתה מפותלת במקצת. הוא

כל מצוותיך'. כאשר לומדים את חיבורו ויודעים 'את כל מצוותיך', הנה 'אז - לא אבוש'. אבל אילולא זאת, יש נושאים שלמים בתורה שאפילו לא יודעים במה מדובר.

"מעבר לכך, הרמב"ם היה 'אדם השלם' וכמוהו גם ספרו 'משנה תורה' הוא יצירה תורנית מופלאה שכולה שלמות הגאונות, ההעמקה, הדייק והבקיאות. לכן גדולי ישראל בכל הדורות הפליאו במעלת לימוד ספר 'משנה תורה' לרמב"ם והמליצו על לימודו על הסדר לתלמידיהם, כדי להתעלות במעלות התורה, לקיים 'כל השונה הלכות בכל יום' ואף כסגולה לתיקון המידות וליראת-שמים.

"הרמב"ם היה קדוש בקדושה עליונה המורגשת בכתביו. בנו רבי אברהם מעיד שכאשר אביו ערך את ליל הסדר היו פניו אש להביים בדבקות בקדוש ברוך הוא. חשים קדושה זו בספרו הרצוף דברי מוסר ויראת שמים".

ד"ר גולדברג: "אם הרמב"ם כתב על זמנו שהתמעטו הלכות, ודאי שכך הדבר בימינו שהתמעטו הלכות. בוגרי ישיבות רבים לומדים בישיבה סוגיות מספר שאותן אינם מסיימים בדרך כלל בשלימות. חסר להם הרבה ידע ומידע על תורה שבעל פה. הרמב"ם מאפשר ללמוד את כל התורה כולה ללא גזמא ובזמן סביר. נכון שיש עומק ברמב"ם, אבל כאשר הרמב"ם כתב את ספרו הוא התכוון לכך שנלמד זאת באופן קבוע ועל הסדר כפי שלומדים במסגרת תקנה זו, ממש כך".

הרב שטיין: "אוצר הספרים היהודי הוא גדול ורחב בכל קנה מידה, אבל 'משנה תורה' זהו הספר היחיד בכל ארון הספרים המקיף את כל חלקי התורה בשלמות, כולל נושאים שבדרך כלל הלומד המצוי העוסק בסוגיות המכוננות ישיבתיות אינו נתקל בהם, כמו קדשים וטהרות, ובאופן תמציתי ובהיר. מדהים שאכן הרמב"ם נתן את השם לספרו 'משנה תורה' כי זה החלק המשני של התורה, המשלים את התורה שבכתב. והלא פלא הוא שעם ישראל ידע מה שאמר וקבע שימשה עד משה לא קם כמשה', היינו שמימות משה רבנו עד הרמב"ם לא היה כמוהו: משה רבנו נתן את התורה שבכתב, והרמב"ם מסכם ומגיש לנו את כל התורה שבעל פה".

הרב צירקוס: "יש יהודים תלמידי חכמים השולטים היטב בסדרי נשים ונויקין, אחרים בקיאים בשולחן ערוך אורח חיים, אבל הם יכולים להיות חסרי כל ידיעה דלה בדיני טהרות. שם אין להם כל מושג. בזה הרמב"ם בא לעזרתנו: מי שזוכה ללומדו כסדר, הדבר מחייב אותו ללמוד גם נושאים כאלה, וכך הוא יוצא מגדר עם הארץ בנושאים אלה. אין דרך אחרת לעשות זאת מלבד בעזרת הרמב"ם.

"הרמב"ם גם מוסיף דברים רבים שנועדו להביא את ההיקף של הדברים. למשל, הוא מסביר במצוות אהבת השם שהדרך להגיע לאהבת הש"ת היא להתבונן בגדולות. ומכיוון וזו מצווה יסודית הוא מתאר את הנבראים, את המלאכים ואת הגלגלים, כדי שאדם יתבונן ויבוא ליראתו יתברך. כך גם הרמב"ם מרחיב בנושא הנבואה, ושלל כטעות הרווחת שנביא הוא דווקא מי שמתנבא לדורות הנה לדברי הרמב"ם הנבואה היא מעלה ממדרגות האדם. באותה מידה מייחד הרמב"ם הלכות שלמות

הגמרא. יש שמכירים את הרמב"ם דרך היותו פוסק הלכה וקובע מסמרות ביסודות ההלכה. אך למעשה, אף שהרמב"ם הוא אכן חדשן נפלא ופוסק הלכות, לא זו מטרת חיבורו. הרמב"ם כותב בהקדמתו כי הייתה לו מטרה מאוד מסויימת, שלמענה הקדיש עשור מחייו למפעל כתיבת ארבעה-עשר חלקי המשנה תורה.

"המטרה ברורה: מאחר והתורה שבעל פה, התלמוד הבבלי והירושלמי, רחבה מיני ים ולא כל אחד יכול ללומדה ולהקיפה, חיבר הרמב"ם ספר מסכם ומקיף של כל ההלכות העולות מן התורה שבעל פה".

ואכן, כך כתב הרמב"ם בהקדמתו: "מפני זה נעתי חצני אני משה בן מיימון הספרדי ונשענתי על הצור ברוך הוא ובינותי בכל אלו הספרים. וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים בענין האסור והמותר הטמא והטהור עם שאר דיני התורה. כולם בלשון ברורה ודרך קצרה עד שתהא תורה שבעל פה כולה סדורה בפי הכל בלא קושיא ולא פירוק. לא זה אומר בכח וזה בכח. אלא דברים ברורים קרובים נכונים על פי המשפט אשר יתבאר מכל אלו החיבורים והפירושים הנמצאים מימות רבינו הקדוש ועד עכשיו. עד שיהיו כל הדינים גלויין לקטן ולגדול בדין כל מצוה ומצוה ובדין כל הדברים שתיקנו חכמים ונביאים".

"הרמב"ם גם מסביר", מחדד הרב צירקוס, "שלפיכך קרא את שם חיבורו 'משנה תורה': 'לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחלה ואחר כך קורא בזה ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם'. לכן זה

'משנה תורה'. הרי דבר נפלא וגדול הוא שהרמב"ם עמל ועשה בשבילנו, כדי שנוכל ללמוד ולהקיף את התורה שבעל פה, וזהו הספר היחיד שניתן לעשות זאת עמו. בה בעת, למרות היותו הספר היחיד המקיף את כל התורה, הרי הוא גם כתוב בלשון צחה, ברורה ושווה לכל נפש.

"הרמב"ם כתב את ספרו בצורה כזו שכל אחד יוכל לדעת ממנו את כל התורה כולה. את כל גאונותו העצומה ואת כל מעלותיו הנפלאות השקיע הרמב"ם בשנים של יגיעה כדי שכל יהודי יוכל לדעת את כל התורה כולה. אם כן, אמת שהרמב"ם היה גאון ועמקן נפלא שכל דבריו עמוקים וניתן לדייק בהם ולמצוא חידושים מחידושים רבים וללמוד בתוך דבריו עניינים עמוקים ונפלאים. אבל זהו רווח צדדי, ועיקר מטרתו אינה אלא להקיף את כל התורה. זו המתנה שנתן לנו. כיצד ניתן שלא לאמצה? הרי זה דבר נפלא ביותר".

והעיון מה יהיה עליו?

הרב צירקוס: "בכל האמור אין לגרוע מהחשיבות של לימוד דף גמרא. הדברים לא אמורים לבוא זה על חשבון זה אלא זה לצד זה. יש להמשיך לעיין בגמרא ומאידך ללמוד רמב"ם. אך ברמב"ם המטרה אינה עיונית אלא ידיעת התורה.

"הרמב"ם פותח את חיבורו בפסוק: 'אז לא אבוש בהביטי אל

הרב צירקוס: "הרמב"ם כתב את ספרו בצורה כזו שכל אחד יוכל לדעת באמצעותו את כל התורה. את כל גאונותו העצומה ואת כל מעלותיו הנפלאות השקיע הרמב"ם בשנים של יגיעה כדי שכל יהודי יוכל לדעת את התורה כולה"

הנוגעות לכריאות הגוף, וכך גם מסיים את ספרו בהלכות מלכים על אודות מלך המשיח.

”שוו בנפשכם: עשר שנים מחיינו מסר הרמב”ם על מנת שכל אחד, גדול וקטן, ידע את כל התורה כולה בלשון ברורה. שאדם לא יאמר: מי אני ומה אני שאגיע לדעת את התורה שבעל פה כולה. כל אחד יכול – בזכות הרמב”ם.”

אנשור דרא דווקא בימינו

מדוע באמת במשך הדורות מטרת הרמב”ם לשימוש בספרו לא התקיימה? היכן היה גנוז אור זה?

הרב צירקוס: ”ידוע שהרמב”ם בגדלותו כי רבה עורר מאידך גם התנגדות עזה בדורו. החיבור אכן לא התקבל בצורה רחבה מיד, אבל האור שלו התגלה יותר במשך הדורות.”

ד”ר גולדברג: ”אצל התימנים אמנם הרמב”ם התקבל כפי שהוא כספר היסוד ללימוד תורה שבעל פה. אצל אחרים זה התקבל כספר פסקי הלכה נוסף, אבל יש כאן טעות ורוחת, וייתכן ויש פה עניין גאוגרפי של אשכנז וספרד. נוהגים לומר לעתים אצל יוצאי עדות אשכנז: אצלנו לא פוסקים כרמב”ם. אבל זו טעות. יש פרקים ונושאים שלמים שאין עליו חולק, כמו קדשים וטהרות. גם בנושאים אחרים כמו אורח חיים, חלק גדול מהשולחן ערוך מבוסס על דבריו. יש קטעים שלמים בשולחן ערוך שהם לקוחים מלשון הרמב”ם. הרמב”ם הוא עיקר ויסוד בהלכה.”

הרב שטיין: ”ייתכן ויהודים במשך הדורות נחלקו באופן קיצוני בין תלמידי חכמים ורבנים שעיקר עיסוקם היה בגמרא

ועיון ההלכה לבין יהודים פשוטים שלמדו 'עין יעקב' ואגדות. רובם אף לא ידעו ולא הבינו את לשון הקודש ללא עזרה. לא בטוח אם בכל הדורות היה כה פשוט כמו היום לפתוח רמב”ם ולהבין את דבריו בלשון הקודש הבהירה והנאה ביותר. בדורנו כמעט כל יהודי יכול לפתוח את המשנה תורה ולהבין את דבריו הכתובים בלשון הקודש ובשפה צחה וברורה.”

אחת הנקודות המרכזיות אצל הרמב”ם היא שהתורה שבעל פה מלאה במחלוקת ושיטות שונות בין תנאים ואמוראים, אך הרמב”ם אינו מביא שיטות שונות אלא בורר שיטה אחת מתוך אותן מחלוקות ומביא אותה. אדם יכול לטעות ולסבור שאותה שיטה היא חזות הכל ולא שמדובר בשיטה אחת מבין כמה.

הרב צירקוס: ”כאמור, יש ללמוד רמב”ם כדי לדעת את התורה. מאידך, יש להיזהר שלא לפסוק הלכות מתוך הרמב”ם. עם זאת, ברור שאדם החושש שמא יבוא לפסוק כדברי הרמב”ם,

לוקה בבורות ומוותר מראש על הזדמנות גדולה לדעת את התורה. כדי לפסוק הלכות, ודאי שיש ללמוד את השו”ע ונושאי כליו. בכלל, מומלץ לא ללמוד את הרמב”ם כפי שהוא אלא ללוות את הלימוד בספרו באמצעות ביאורים כתובים או שיעורים מקולטים על מנת למנוע טעות ולהכיר את הנושא בהרחבה.”

הרב שטיין: ”יש אומרים שהסיבה לכך שהראב”ד מתבטא בחריפות רבה בכל פעם שחולק על הרמב”ם היא אכן בשל כך, להדיענו שהרמב”ם בכל גדלותו בורר שיטות מסוימות אך יש שיטות נוספות. אך זו מהותה של התורה שבעל פה שיש בה שיטות שונות ורבות. הרמב”ם מביא ומכריע כשיטות מסוימות שברך כלל התקבלו בישראל, ודי בעיון קל בנושאי הכלים כדי לדעת את המקור של דברי הרמב”ם ולהבין היכן ומתי מדובר בשיטה מסוימת ולפי מי הדברים אמורים.”

האם הלימוד ברמב”ם תרם להבנה והידע האישי שלכם של הלכות שלולי זאת לא הייתם יודעים מעולם?

הרב צירקוס: בוודאי. כאמור, יש נושאים שלמים שלולי הרמב”ם מי יודע מתי היינו מגיעים לכך. הרמב”ם גם מסדר ומבאר את הדברים דבר דבור על אופניו. לעיתים גם מתוך דבר שהוא אומר מבינים עקרונות גם במקומות אחרים.”

ד”ר גולדברג: ”אין ספק שתחומים שלמים בתורה הכרתי דרך הרמב”ם.”

הרב שטיין: ”ברור שכן הוא, ובל נשכח שיש נושאים שלא הכרנו כלל קודם לכן, ולאחר שלמדנו אותם ברמב”ם התעוררה בנו סקרנות להכיר יותר. באמצעות לימוד הרמב”ם, גם דברים המוכרים לנו אבל הידע שלנו בהם היה מבולבל ולא מסודר, נעשו מיושבים.”

האתגר והזכות המשתלבים

אחד הקשיים הגדולים הוא היכולת להתחייב לקביעות.

איך הופכים את הלימוד לקבוע בכל תנאי?

הרב צירקוס: ”אכן, אין זה קל תמיד. יש זמנים כמו ערב פסח או ערב יום כיפור שבהם קשה יותר למצוא זמן וגם לא כל הפרקים דומים זה לזה. יש קשים יותר ויש קלים יותר. לפיכך חשוב לקבוע שעה וזמן מסוימים המוקדשים ללמוד את השיעור.”

”מאידך, כאשר אדם מכיר ביתרון הגדול שישנו בלימוד הזה – לדעת את כל התורה – הדבר מביא לו את הרצון לעשות זאת. משל למה הדבר דומה? לאדם שהוטלה עליו עבודה קשה ומפרכת של כרייה מן האדמה. אם עליו לכתוב עפר ואפר – קשה הדבר, אבל אם הוא יודע שהוא כורה יהלומים שנועדו עבורו – הדבר קל לו ביותר, כי הוא יודע מה הערך של עבודתו הקשה. וכך גם לענייננו.”

”ידוע המאמר 'אין דבר העומד בפני הרצון', ואמרו על כך: לא נאמר 'אין דבר העומד בפני הרצונות' אלא 'בפני הרצון', כי רצונות יש הרבה, אבל אדם צריך להתמקד ברצון אחד ואז דבר לא יעמוד בפניו. עליו לומר לעצמו: הן אמת שהייתי רוצה להגיע ליעדים רוחניים רבים, אבל יש דבר אחד בו אני מתמקד עתה.”

זהו הפרויקט שלי. או אז אין דבר העומד בפני זה.”
ד”ר גולדברג: ”זה בהחלט אתגר לא קל. מומלץ שתהיה לאדם תזכורת קבועה על מועד הלימוד. כך גם כדי לעודד את עצמו, יכול אדם להבטיח לעצמו שאם ישלים את המשימה יעניק לעצמו מתנה טובה שחושק בה, וכך מתוך שלא לשמה יבוא לשמה.”

ד”ר גולדברג: ”היה זה ביום חתונת בתי, כאשר היה עלי להשלים את הקביעות של שיעור הלימוד ברמב”ם היומי. הכל המתינו. המונית בחוץ המתינה. אבל אזרתי כוחות נפש וישבתי ללמוד ולסיים את הקביעות החשובה לי יותר מכול”

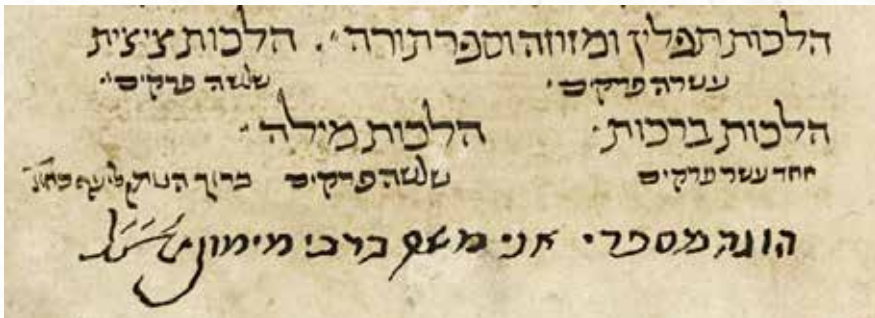
הרב שטיין: "עצתי הפשוטה היא ללמוד עם חברותא או בשיעור. כך אחד מעורר את השני ומצליחים לעמוד בזה גם כשקשה. כשהאחד מתקשה או חלילה שוכח, חברו מזכיר לו ואיש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק".

האם זכור לכם מקרה חריג שבו לא ויתרתם על הקביעות למרות הקושי?

הרב צירקוס: "זכורני שכאשר זכיתי לחתן את בני היקר בשעה טובה ומוצלחת, זמן מה לפני החופה היה עלי לסיים את שלושת הפרקים. לא ויתרתי על

ד"ר גולדברג: "אני מעוניין לספר על סייעתא דשמיא שראינו בזכות הלימוד הזה. יש אדם הקרוב אלי מאוד, שבנו נישא למלך טוב אך הזוג הצעיר לא זכה מזה זמן לזרע של קיימא. שכנעתי אותו שיצטרף ללימוד הרמב"ם היומי ושהלימוד יהיה לזכות הזוג הצעיר. לא סיימנו את המחזור של שלוש השנים וכבר זכה הלומד להיות סב לנכד ונכדה. זה סיפור שמאוד קרוב לליבי.

"למעשה, לי עצמי היה סיפור מעניין. כאשר התחלתי ללמוד את השיעור לרבים הייתה לי המעמסה כבדה וקשה. התלבטתי אם לחדול ממנהגי הכפול - גם ללמוד שלושה פרקים וגם ללמוד בעיון את הפרק האחד. באותו הזמן ליוויתי את בתי שהייתה מאושפזת בבית הרפואה.

נוכרתי במה ששמעתי ש'מחלה' בגימטריה פ"ג, וזה בדיוק מספר החלקים של ההלכות השונות בספרי היד החזקה. ואכן, לימוד הרמב"ם היה לי לסגולה לרפואה: החלטתי שלמרות הקושי הכפול אעשה כל מאמץ ואקבל על עצמי להמשיך בלימוד היומיומי הקבוע. באותו זמן, בהיותי בבית הרפואה, למדתי את שלושת הפרקים כרגיל, ואכן תכף היילדה חזרה הביתה. וברוך השם הצלחתי להמשיך בלימוד עד היום הזה.

"לאחר זמן מה אחי הראה לי מענה-קודש מהרבי לשאלת אחד החסידים שכתב לו שקשה לו ללמוד שיעור ברמב"ם היומי של פרק אחד ובה בעת ללמוד לעצמו את שלושת הפרקים - ממש כמו הדילמה שלי - והרבי ענה לו בשלושה סימני קריאה שכלל אינו מבין איך ניתן לשקול לוותר על לימוד שלושת הפרקים בשביל ללמד פרק אחד."

אכן זו דילמה: מה היתרונות בלימוד? פרק אחד או שלושה פרקים? הרב צירקוס: "אמנם בפרק אחד יש זמן לעיין יותר, אבל כאשר לומדים וחוזרים יש כבר עיון מסוג אחר. לאחר שאתה מכיר את ההיקף של הסוגיות והנושאים, העיון מתבסס על בקיאות, כי דברי הרמב"ם עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר, והחזרה והעיון מתוך הבקיאות טובות יותר."

ד"ר גולדברג: "אמנם בלימוד פרק אחד ליום ניתן להעמיק יותר מבחינת הזמן, אבל מאידך כשאתה לומד שלושה פרקים וחוזר עליהם מדי שנה בשנה אתה עדיין זוכר את מה שלמדת כשלמדתי פרק אחד ליום יותר, אבל מאידך כשאתה לומד את המסלול בן שלושת הפרקים ליום יודע שגם אם אתה מתקשה יותר, אתה תחזור. זה נותן מוונטוס של התקדמות."

הרב צירקוס: "הזמן שבו חלה בשנה זו התחלת המחזור הלימוד ברמב"ם הוא ביום ב' באייר שהוא

כך. אמנם היו הרבה דברים שהיה צריך לסדר, הרבה לחץ, אך בכל אופן מצאנו את הזמן ללמוד ולסיים את הקביעות. זה אפילו לא הרגיש קשה במיוחד."

ד"ר גולדברג: "גם אצלי היה זה ביום חתונת בתי, כאשר היה עלי להשלים את הקביעות של שיעור הלימוד ברמב"ם היומי. הכל המתינה. המונית בחוץ המתינה. אבל אזרתי כוחות נפש וישבתי ללמוד ולסיים את הקביעות החשובה לי יותר מכול."

הרב שטיין: "אצלי היה זה ביום שמחה אחרת. ביום הברית של בני. התניוק למעשה היה צהוב ונשאר בבית הרפואה. היו לנו הרבה ספקות וחששות אם נצליח לעשות מילה בזמנה. באותו בוקר למדנו את הקביעות כרגיל, והתפללתי שבזכות הלימוד יזכה התניוק לבריאות ונזכה לעשות את המילה בזמנה. ואכן לאחר שעה קלה הרופאים ערכו בדיקות והחליטו לשחררו, וכך הכנסנו את בני לבריתו של אברהם אבינו ביום השמיני."

כתב יד תימני של אחת מהתקנות ספר היד החזקה להרמב"ם

לדעת את התורה כולה

המשך מעמוד 8

הרב שטיין: "אוצר הספרים היהודי גדול ורחב בכל קנה מידה, אבל זהו הספר היחיד המקיף את כל חלקי התורה בשלמות, כולל נושאים שבדרך כלל לא לומדים כמו קדשים וטהרות, ובאופן תמציתי וקצר"

יום מיוחד בקרב חסידי חב"ד, להיותו יום פטירת כ"ק אדמור מהר"ש שקבע את הפתגם המפורסם 'לכתחילה אריבער'. כלומר, שלא כדעת העולם שכאשר לא מצליחים ללכת בדרך הרגילה אזי צריכים לנסות ולדלג על הקשיים, אלא דעתו היא שצריך ללכת מלכתחילה באופן של דילוג מעל כל הקשיים והמכשולים, 'לכתחילה אריבער'. לכן אני ממליץ לכתחילה לבחור במסלול בן שלושת הפרקים ביום, למרות האתגר הקשה".

אילו עצות טובות הייתם ממליצים למי שמתחיל עתה במחזור החדש של לימוד הרמב"ם?

הרב צירקוס: "קודם כל, חשוב להתמיד ולא לוותר. לא לדלג גם לא על יום אחד. ולזכור שבאופן כללי מטרת הלימוד היא כדי לדעת ולא כדי לעיין. לעתים פרק אחד ברמב"ם יכול להקיף מסכת שלמה, והלימוד בו יכול לארוך יום שלם. לכן על כל לומד מוטל להבין שכעת הוא מצוי בעיצומו של פרויקט שנועד כדי להקיף את כל התורה כולה, ולכן אינו יכול להתעכב ולשאול ולחקור בכל דבר.

"אם יש משהו שנראה לך מעניין ומצריך עיון או שמתעוררת קושיה כלשהי - עדיף להשאיר אותם לסוף הלימוד היומי, אחרי שלמדת את כל ההלכות בשיעור. ולפעמים בהמשך הפרק יפתר כל הקושי. בכל אופן, אין להיעצר באמצע הלימוד. צריך גם לשים לב לכללים שהרמב"ם מבהיר בתחילת ההלכות וכן לא הולכים לאיבוד בתוך הפרטים. בהלכות כלים, למשל, כאשר יודעים את הכללים היטב, אפשר להבין בצורה נכונה את הפרטים לאחר מכן. הכלל מאוד מאיר את הפרטים. וכך זה בשאר העניינים".

ד"ר גולדברג: "בתחילת הלימוד ברמב"ם יש גם פרקים קשים, כמו אלו שבהלכות קידוש החודש. צריך לדעת לא להישבר למרות הקושי. זו ההתחלה. זה מבחן קשה. אבל אחר כך באים פרקים קלים יותר. ועל כן אין להיכנע. יש גם אפשרות ללמוד את הפרקים האלו עם פירושים שונים הנפוצים בימינו שנועדו להקל על ההבנה של הדברים. העיקר לא להתייאש ולהתעקש ללמוד את כל התורה כולה ולהתאחד עם כלל ישראל".

המחשבה אינה מגדירה אותנו

ספירת השבועות היא כמו שאדמו"ר הזקן מתאר בספר התניא את הצדיק שהפך את מידותיו הרעות וליבו חלל בקרבו, ואילו ספירת היום מקבילה לדמות הבינוני של התניא, זה שעדיין מתעוררים בו רגשות שליליים והוא עמל להשתלט עליהם.

תארו לעצמכם שאתה נוהגים במכונית ומתקרבים לרמזור אדום. משום מה, משהו היושב במושב האחורי קורא לכם: "סע! אל תעצור! המשך הלאה!" ייתכן שקריאותיו יטלטלו את שלוחתכם, אבל כל עוד ידינו על ההגה שום קריאה לא תגרום לנו לנסוע ברמזור אדום. מדוע? כי הקריאה הזו היא משהו חיצוני, קול זר המעלה רעיון מגוחך ומסוכן ותו לא. אולי לא נוכל לעצור את הקריאות כרגע, אבל אנו יכולים לזהות ולהבין מה מתרחש כאן ומה עלינו לעשות, לשים את הדברים בפרספקטיבה הנכונה, ולדעת להבדיל בין ההפרעה הצדדית לבין מה שעלינו לעשות בפועל.

לעומת זאת, מה קורה אם אותו קול שקורא לנו "אל תעצור באדום!" אינו משהו חיצוני אלא הוא נשמע מכיוון המוח הרציונלי שלנו, מנפשנו שלנו שמדברת אלינו מבפנים? עכשיו נהיה הרבה יותר קשה לומר לה לשתוק.

כך הדבר עם רגשות ומחשבות. עלינו להבין שגם בזמן שיש בנו רגש פנימי הקורא לנו להתנהג בצורה כלשהי שאינה כרצון ה', ההגה עדיין בידיים שלנו. אולי אין לי את היכולת להשתיק את הרגשות והמחשבות השליליות לעולם ועד, אבל כל עוד אנו יכולים להבחין בין המחשבה או הרגש הזה לבין המהות האמיתית שלנו - בהיותנו "חלק אלוהי ממעל ממש" - ולהבין שהקריאה מגיעה מהצד הנמוך והבהמי שלנו, אנו נהיה עדיין מסוגלים לעצור ולא לאפשר לה להגדיר ולשלוט בהתנהגות שלנו.

מחליפים בגדים

האם נוכל להיפטר אי פעם מחוסר הביטחון בה', מהכעס והגאוון שלנו? לא דווקא! אבל כן נוכל לזהות שהרגש הזה מגיע מהצד הלא טוב שלנו, ואנו מסוגלים שלא לתת לו להשתלט על חיינו. המפתח לשינוי לטובה הוא כשאנו לא מכניסים את עצמנו לקופסה המוגדרת על ידי אותה המחשבה, אלא להיפך - אנו מגדירים את עצמנו כיהודים בני אברהם יצחק ויעקב בעלי נשמה קדושה, ואילו את המחשבה הנמוכה והגויית אנו מניחים בצד. אמנם כרגע היא חלק ממני, אבל היא אינה מייצגת אותי ובוודאי לא את כולי.

על כן נאמר: גם אם לא הצלחנו לעבוד על הרגש הכללי של השבוע, לשנות מידה מקצה לקצה, אנו מסוגלים להצליח לספור את היום הפרטי הזה - לקחת את המושכות לידיים ולשלוט על האופן שבו המחשבות והרגשות שלנו יבואו לידי ביטוי.

אחד הרעיונות היסודיים שבתניא הוא שהמחשבות הן "לבושי הנשמה", לא הנשמה עצמה. בגדים עשויים להשתנות ולהתחלף. לעתים קרובות מדי אנו רואים את המחשבות שלנו כמייצגות אותנו עצמנו. אבל הן בסך הכל לבושים, וניתן לשנות אותן מתי שרק רוצים. לסיום, ישנה עוד נקודה חשובה: בסופו של דבר, היעד של עבודת ה' הוא שנהיה מסוגלים לספור לא רק את הימים אלא גם את השבועות. קיום המצווה מהתורה בעבודה ויגיעה על ספירת הימים יוביל אותנו אל המצווה דרבנן בספירת השבועות. כלומר, עלינו לדעת את המטרה הסופית, גם אם נראה לנו שלעולם לא נגיע אליה. אנו יכולים וצריכים ללמוד שליטה עצמית (ימים) ובמקביל לעמול ולנסות ככל יכולתנו להגיע לשינוי אמיתי ושלם, לפי רעונו (שבועות).

אמנם, בזמן שבית המקדש היה קיים הייתה התגלות רוחנית גדולה, ולכן התורה מורה לנו לספור ימים ושבועות כאחד, ואילו בעודנו בגלות אנו חיים במודעות רוחנית פחותה. אבל ספירת השבועות בזמננו זה היא הדרך שלנו לזכור אל עבר מה מועדות בנינו - שינוי שלם של רגשותינו לעבודת ה' ותורתו.